

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de esnaf ve küçük işletmelerin POS komisyonları, kira giderleri, vergi yükümlülükleri, SGK primleri, kredi maliyetleri ve artan işletme giderleri karşısında yaşadığı ekonomik sıkışmanın nedenlerinin araştırılması; kredi kartı ve banka kartı komisyonlarının, blokeli çalışma sürelerinin, iş yeri kiralardaki artışların, stopaj, KDV, gelir vergisi, Bağ-Kur ve SGK prim yüklerinin, elektrik, doğalgaz, akaryakıt, personel, muhasebe, e-arşiv/e-fatura ve dijital ödeme maliyetlerinin, esnaf kredilerine erişim koşullarının, vergi ve prim borçları nedeniyle krediye ulaşamama sorunlarının, küçük işletmelerin borçluluğunun, kapanan işyerlerinin, kayıt dışı ekonomi ve haksız rekabetin tespit edilmesi; esnafın üretim, istihdam, yerel ekonomi ve mahalle ticareti içindeki rolünü koruyacak etkin, adil, şeffaf ve bütüncül politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 09/06/2026

Rıdvan UZ
İYİ Parti Çanakkale Milletvekili

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

GEREKÇE

Esnaflık, Türkiye ekonomisinin kılcal damarlarıdır. Mahalle bakkalından berbere, lokantadan kırtasiyeye, tamirciden terziye, kasaptan manava, taksiciden küçük atölyeye kadar esnaf; yalnızca ticaret yapan kişi değil, mahallenin hafızası, yerel ekonominin taşıyıcısı ve istihdamın sessiz direğidir. Ancak son yıllarda esnaf; POS komisyonu, kira, vergi, SGK primi, kredi faizi ve artan işletme maliyetleri arasında nefes almakta zorlanmaktadır.

Türkiye’de nakit kullanımının azalması ve kartlı ödemelerin yaygınlaşması, esnaf için POS sistemlerini zorunlu hâle getirmiştir. Ancak kartlı ödeme arttıkça POS komisyonları ve blokeli çalışma süreleri küçük işletmelerin nakit akışını doğrudan etkilemektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası’nın üye işyerlerine uygulanacak azami komisyon oranlarına ilişkin düzenlemelerinde kredi kartı ve banka kartı işlemleri için oranların ayrıştırıldığı; banka kartı ile yapılan işlemlerde uygulanacak azami üye işyeri ücretinin 1 Kasım 2025’ten itibaren yüzde 1,04’ü geçemeyeceği açıklanmıştır. Kredi kartı işlemlerinde ise daha yüksek komisyon oranları ve blokeli çalışma alternatifleri esnaf açısından hâlâ ciddi maliyet oluşturmaktadır.

POS komisyonu büyük işletmeler için yönetilebilir bir maliyet gibi görülebilir; ancak küçük esnaf için her işlemde kesilen komisyon doğrudan kâr marjını eritmektedir. Özellikle düşük kârla çalışan market, büfe, kırtasiye, lokanta, fırın, kasap, manav ve hizmet işletmelerinde POS kesintileri, ürün maliyeti, kira ve personel gideriyle birleştiğinde esnafın elinde kalan gerçek geliri azaltmaktadır. Vatandaş kartla ödeme yapıyor, banka komisyonunu alıyor, vergi peşinden geliyor; esnaf ise gün sonunda ciro var ama kazanç yok noktasına düşüyor.

Esnaflık en ağır gider kalemlerinden biri iş yeri kirasıdır. İş yerleri için uygulanabilecek yasal kira artış üst sınırı, konutlarda olduğu gibi 12 aylık TÜFE ortalamasına göre belirlenmektedir. 2026 yılı içinde iş yeri kira artış oranlarının yüzde 32-34 bandında seyrettiği görülmektedir. Bu oranlar, cirosu aynı hızda artmayan küçük esnaf için ciddi bir yük anlamına gelmektedir.

Kira artışları yalnızca büyükşehirlerde değil, ilçe merkezlerinde ve mahalle ticaretinde de esnafı zorlamaktadır. Bir dükkânın kirası yükseldiğinde esnaf ya fiyat artırmakta ya personel azaltmakta ya stok kısmakta ya da işyerini kapatma noktasına gelmektedir. Kira yükü, özellikle yeni iş kuran genç girişimcileri, kadın esnafları ve küçük sermayeyle ayakta kalmaya çalışan işletmeleri daha baştan zayıflatmaktadır.

Vergi yükü de esnafın en temel sorunlarından biridir. KDV, gelir vergisi, stopaj, damga vergisi, belediye harçları, ruhsat giderleri, muhasebe ücretleri, e-arşiv/e-fatura uygulamaları, Bağ-Kur primi, SGK primi ve gecikme zamları küçük işletmeler üzerinde ağır bir idari ve mali yük oluşturmaktadır. Esnaf çoğu zaman yalnızca mal satmakla değil; beyanname, fatura, pos kaydı, stok, kasa, vergi, prim, kira, ruhsat ve denetim takibiyle de boğuşmaktadır. Küçük dükkânın kasası, adeta küçük bir muhasebe dairesine dönüşmüştür.

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

TESK'in 2026 yılı genelge ve duyurularında vergi düzenlemeleri, basit usul/gerçek usul düzenlemeleri, e-arşiv fatura düzenleme zorunluluğu, sicil harçları ve esnaf kredileri gibi başlıkların yer aldığı görülmektedir. Bu durum, esnafın günlük ticari faaliyetinin giderek daha karmaşık bir mevzuat yüküyle çevrelendiğini göstermektedir. Mevzuat elbette gerekli olabilir; ancak küçük esnafın kapasitesini aşan bürokrasi, kayıtlı kalmayı zorlaştıran bir baskıya dönüşmemelidir.

Esnaf kredilerine erişim de ayrı bir sorun alanıdır. TESK'in 16 Şubat 2026 tarihli yazısında, vergi dairesine veya SGK'ya vadesi geçmiş borcu bulunan esnafın kredi kullanımı bakımından borcun kredi tutarından mahsup edilebilmesine ilişkin düzenlemeler yer almıştır. Buna göre borç tutarının kullanılacak kredinin azami yüzde 25'ini geçmemek üzere banka tarafından doğrudan ilgili vergi dairesine veya SGK'ya yatırılabilceği, bu tutarın bir yıl içinde toplam 300 bin TL'yi aşamayacağı belirtilmiştir. Bu düzenleme, esnafın vergi ve prim borcu nedeniyle krediye erişimde yaşadığı yapısal sıkışmayı açıkça göstermektedir.

Krediye erişimde yaşanan sorun, yüksek faiz ortamında daha da ağırlaşmaktadır. Esnaf işletmesini çevirmek için krediye ihtiyaç duymakta; ancak faiz, teminat, kefalet, borç durumu, kredi notu ve banka şartları nedeniyle finansmana ulaşmakta zorlanmaktadır. Kredi alan esnaf ise çoğu zaman yatırım yapmak için değil, kira, vergi, prim, tedarikçi borcu ve geçmiş kredi taksitlerini çevirmek için borçlanmaktadır. Bu tablo sürdürülebilir değildir; çünkü borç üretimi büyümüyor, eski borcu yeni borçla döndürüyor.

KOBİ ve ticari kredi tarafındaki riskler de esnafı yakından ilgilendirmektedir. BDDK'nın bankacılık sektörü verileri, ticari kredi ve KOBİ kredilerinin düzenli olarak izlendiğini göstermektedir. 2026 yılı değerlendirmelerinde KOBİ kredilerinde takipteki alacak oranının arttığı ve yüzde 4'ün üzerine çıktığı yönündeki veriler kamuoyuna yansımıştır. Bu tür göstergeler, küçük işletmelerin ödeme kapasitesinde bozulma riskinin Meclis tarafından ayrıca incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Esnaf için maliyet krizi sadece kira ve krediyle sınırlı değildir. Elektrik, doğalgaz, akaryakıt, ürün tedarik maliyeti, ambalaj, temizlik malzemesi, muhasebe, personel ücreti, SGK primi, belediye harçları, ruhsat, bakım-onarım ve dijital ödeme giderleri de işletme maliyetlerini artırmaktadır. Bir lokantacı için gıda, enerji ve kira; bir berber için kira, elektrik ve malzeme; bir bakkal için stok finansmanı ve POS kesintisi; bir tamirci için yedek parça ve işyeri giderleri aynı anda baskı yaratmaktadır.

Bu ekonomik sıkışma, esnafın fiyatlama davranışını da bozmaktadır. Esnaf maliyet arttığında fiyat yükseltmek zorunda kalmakta; fiyat yükselttiğinde müşteri kaybetmekte; müşteri kaybettiğinde ciro düşmekte; ciro düşüncü borç yükü artmaktadır. Kısacası esnaf, hem pahalıya aldığı için hem pahalıya satmak zorunda kaldığı için kaybetmektedir. Vatandaş da pahalı alıyor, esnaf da kazanmıyor; bu denklemde kazanan kim, işte asıl soru budur.

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

Zincir marketler, büyük platformlar ve e-ticaret rekabeti de küçük esnafı zorlamaktadır. Büyük ölçekli işletmeler tedarikte, finansmanda, kampanyada, lojistikte ve dijital görünürlükte avantajlı konuma gelirken; mahalle esnafı daha yüksek maliyetle, daha düşük pazarlık gücüyle ve daha sınırlı sermayeyle ayakta kalmaya çalışmaktadır. Serbest piyasa rekabeti elbette önemlidir; ancak ölçek farkı küçük esnafı ezdiğinde yerel ekonomi zayıflar, mahalle ticareti çözülür.

Esnafın kayıt dışılığa itilmesi de bu baskıların sonucudur. Vergi, prim, kira ve banka maliyetleri arttıkça bazı işletmeler kayıt dışı satış, düşük beyan, sigortasız çalışma veya nakit işlem tercihinə yönelebilmektedir. Bu durum hem dürüst ve kayıtlı esnafı cezalandırmakta hem de kamu gelirlerinde kayıp yaratmaktadır. Kayıt dışılığı önlemenin yolu yalnızca ceza kesmek değil; kayıtlı kalmayı makul, sürdürülebilir ve adil hâle getirmektir.

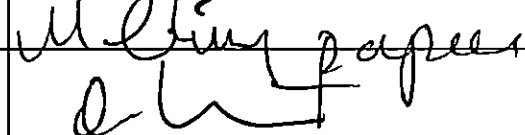
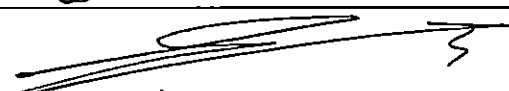
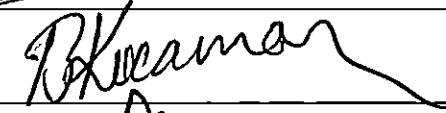
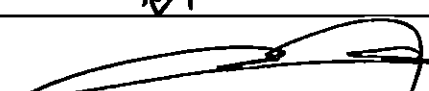
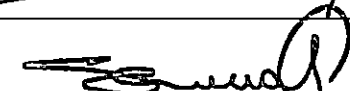
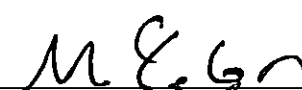
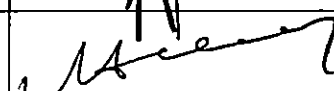
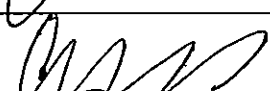
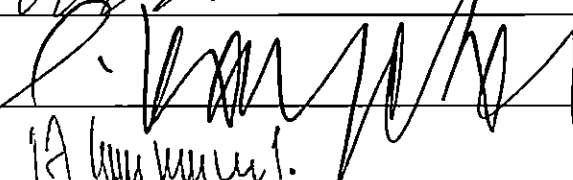
Bağ-Kur primleri ve sosyal güvenlik yükü de esnafın geleceğini ilgilendiren ağır bir başlıktır. Küçük esnaf kimi zaman primini ödeyememekte, borç biriktirmekte, sağlık hizmeti ve emeklilik açısından risk altına girmektedir. Esnaf bugün dükkânını çevirmeye çalışırken, yarın emeklilik hakkını da kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır. Bugünün kira ve vergi baskısı, yarının emeklilik yoksulluğuna dönüşmektedir.

Bu kapsamda esnaf ve küçük işletmelerin POS komisyonları, blokeli POS uygulamaları, kartlı ödeme maliyetleri, iş yeri kira artışları, stopaj ve vergi yükü, Bağ-Kur ve SGK primleri, krediye erişim koşulları, kredi faizleri, vergi ve prim borçları, takipteki krediler, kapanan işyeri sayıları, zincir market ve e-ticaret rekabeti, kayıt dışı ekonomi ve haksız rekabet başlıkları Meclis tarafından bütün yönleriyle araştırılmalıdır.

Ayrıca esnaf destek kredilerinin hangi şartlarla kullandırıldığı, borçlu esnafın finansmana erişimi, küçük işletmeler için POS komisyon indirimi imkânları, kira stopajı ve işyeri kira artışlarının etkisi, enerji ve akaryakıt giderleri, belediye harçları, ruhsat ve denetim süreçleri, kadın ve genç esnafın karşılaştığı özel sorunlar da incelenmelidir. Esnaf politikası, yalnızca seçim döneminde kredi müjdesiyle değil; vergi, kira, finansman ve rekabet düzenini birlikte ele alan kalıcı bir anlayışla kurulmalıdır.

Türkiye’de esnafın POS, kira, vergi ve kredi kısılcasında yaşadığı sorunların tüm boyutlarıyla araştırılması; kartlı ödeme maliyetlerinin, iş yeri kiralalarının, vergi ve prim yüklerinin, krediye erişim sorunlarının, küçük işletme borçluluğunun, kapanan işyerlerinin ve haksız rekabet koşullarının tespit edilmesi; esnafın üretim, istihdam ve yerel ekonomi içindeki rolünü koruyacak kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zorunludur.

Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

ADI VE SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Ömer KARALAS	AYDIN	
Yasın ÖZTÜRK	DENİZLİ	
Yücel ARSLAN	ANKARA	
M. Cihan PAĞAÇ	İSTANBUL	
Ayyüce TÜRKER	ADANA	
Y. Selçuk TÜRKÖĞÜ	BURSA	
Burhanettin KOCAMAZ	MERSİN	
Turan YALDIR	AKSARAY	
Selma TAŞCI	TEKİRDAĞ	
Senol SUNAT	MANİSA	
Metin ERGUN	MUĞLA	
M. Mustafa GÜRBAN	GAZİANTEP	
Burak DALGIN	BALIKESİR	
HÜSMEN KIRKPINAR	İZMİR	
YAVUZ AYDIN	TRABZON	
Hasan TOKTAŞ	BURSA	
Mehmet AKALIN	EDİRNE	
A. Şetik CİRKİN	HATAY	
Lutfullah KAYALAR	YOZGAT	
A. İzzet FAKİBABA	ANKARA	